

Sygn. akt I CSK 45/07

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 11 maja 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M. Spółki z o.o.

przeciwko L.B. i R.B.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 11 maja 2007 r.,

skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 5 lipca 2006 r., sygn. akt [...],

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 5 lipca 2006 r. Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 28 lutego 2005 r. w ten sposób, że zasądzoną od pozwanych L.B. i R.B. na rzecz powoda M. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością kwotę 524.419,21 zł zmniejszył do kwoty 270.698 zł.

Z ustaleń Sądu pierwszej instancji wynika, że strony zawarły dwie umowy kontraktacji: na produkcję i dostawę pszenicy ozimej oraz produkcję i dostawę rzepaku. Zgodnie z postanowieniami tych umów pozwani złożyli weksle in blanco wraz z deklaracjami wekslowymi jako zabezpieczenie.

Powód zawarł umowę ubezpieczenia pól od skutków złego przezimowania, przymrozków wiosennych, powodzi, gradu, ognia i huraganu, a także dostarczył pozwanym jako producentom środki chemiczne, nawozy i nasiona na łączną kwotę 500.879,80 zł.

W lipcu 2001 r. gospodarstwo rolne pozwanych dotknęła klęska żywiołowa w postaci nadmiernych opadów, które spowodowały zalanie pól i zniszczenie upraw. O powstałej szkodzie nie został powiadomiony ubezpieczyciel. Powód zażądał od pozwanych zapłaty 551.972,77 zł informując o wypełnieniu weksla in blanco.

Na żadaną kwotę został wydany nakaz zapłaty, a następnie, w wyniku wniesienia przez pozwanych zarzutów oraz cofnięcia powództwa co do kwoty 14.771,59 zł, Sąd Okręgowy uchylił nakaz zapłaty i umorzył postępowanie co do tej ostatniej kwoty, zasądził od pozwanych kwotę 524.419,21 zł oraz oddalił powództwo co do kwoty 12.781,97 zł i orzekł o kosztach.

Sąd Okręgowy analizując stan faktyczny i zarzuty pozwanych doszedł do wniosku, że chybiony jest zarzut naruszenia art. 622 k.c., gdyż środki produkcji dostarczone przez powoda nie stanowiły tzw. świadczenia dodatkowego w rozumieniu art. 613 § 1 k.c. Świadczeniem takim było jedynie udzielenie pozwanym pomocy w zaopatrzeniu producenta w takie środki. Dostarczenie nastąpiło w wyniku odrębnej umowy sprzedaży z odroczonym terminem płatności.

Oznacza to obowiązek producenta zapłaty za dostarczone środki mimo niemożliwości spełnienia świadczenia z umowy kontraktacji.

W wyniku apelacji pozwanych Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok obniżając zasądzoną kwotę. Wskazał na kontrowersyjny charakter stosunku prawnego kreowanego umową kontraktacji. W zależności zaś od tego, czy stosunek ten jest postrzegany jako mający charakter jednolity czy też złożony, odmiennie kształtuje się ocena tzw. świadczeń dodatkowych. Mogą one bowiem wchodzić do stosunku prawnego kontraktacji, a mogą być także postrzegane jako objęte odrębnymi umowami zachowując w takim przypadku odrębność, mimo związku z umową kontraktacji. Sąd Apelacyjny przyjął, że rozstrzygnięcie wskazanej kwestii zależy od treści konkretnej umowy. Jeżeli w umowie kontraktacji kontraktujący zobowiązuje się do spełnienia konkretnych świadczeń na rzecz producenta, w tym do dostarczenia odpłatnie lub nieodpłatnie środków produkcji, to obowiązek takiego świadczenia pozostaje w granicach zawartej umowy i nie ma potrzeby kreowania dodatkowego stosunku prawnego, zwłaszcza przy braku dodatkowej czynności prawnej stanowiącej jego źródło.

W rozpoznawanej sprawie należy uznać, że, zgodnie z treścią zawartych umów, obowiązek kontraktującego dostarczenia producentom odpłatnie środków produkcji był świadczeniem dodatkowym należącym do „trzonu”, jak określił to Sąd Apelacyjny, umowy kontraktacji. Obowiązek uiszczenia zapłaty nie stanowi o zawarciu dodatkowej umowy sprzedaży. Kontraktujący nie ma obowiązku spełniania na rzecz producenta świadczeń nieodpłatnie, środki produkcji są kosztowne i brak jest uzasadnienia dla pozbawienia kontraktującego możliwości uzyskania za nie zapłaty. Rozliczenie z producentem może przy tym nastąpić zarówno przez potrącenie, jak i zapłatę w terminie zbieżnym z wymagalnością świadczenia należnego producentowi za dostarczone produkty. Takie postanowienie strony zawarły w § 19 umowy.

Przyjęcie, że dostarczenie pozwanym środków produkcji stanowiło świadczenie dodatkowe, przesądza o konieczności zastosowania art. 622 k.c., zgodnie z którym, jeżeli wskutek okoliczności, za które żadna ze stron nie ponosi odpowiedzialności, producent nie może dostarczyć przedmiotu kontraktacji,

obowiązany jest on tylko do zwrotu pobranych zaliczek i kredytów bankowych. Dostarczone środki produkcji nie są zaliczką w rozumieniu art. 622 § 1 k.c. Niezbędne jest więc dokonanie zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji. Dokonując tej zmiany Sąd Apelacyjny wskazał, że z dokonanych w sprawie ustaleń wynika, iż pozwani nie utracili całości plonów; część została zebrana i dostarczona kontraktującemu.

Wysokość strat Sąd ustalił na 50%. Oznacza to, że pozwanych obciąża obowiązek zapłaty połowy należności za otrzymane środki produkcji. Ustalając ostateczną wysokość zasądzonej należności Sąd Apelacyjny pomniejszył ją o wartość środków produkcji nie dostarczonych ostatecznie pozwanym, natomiast powiększył ją o obciążające producentów koszty ubezpieczenia oraz przewidzianej umową prowizji kontraktującego.

Skarga kasacyjna pozwanych oparta została na obu podstawach. W ramach naruszenia prawa materialnego wskazuje się art. 622 § 1 k.c. , a w ramach naruszenia przepisów postępowania - art. 382 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) skarżący wskazują art. 382 k.p.c. Z uzasadnienia wynika jednak, że w istocie kwestionowane jest dokonane przez Sąd Apelacyjny ustalenie rozmiaru niemożliwości świadczenia na 50%. Tymczasem, jak wynika z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawy skargi kasacyjnej nie mogą stanowić zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Tym samym zarzut sformułowany w ramach drugiej podstawy kasacyjnej należy ocenić jako niezasadny.

Niezasadny jest także zarzut naruszenia art. 622 § 1 k.c. Skarżący wskazują jako postać naruszenia tego przepisu jego niewłaściwe zastosowanie, jednak uzasadnienie tego zarzutu wyraźnie nawiązuje do nieprawidłowych, zdaniem skarżących, ustaleń Sądu drugiej instancji prowadzących do niewłaściwego zastosowania. Tymczasem Sąd przepis ten zastosował prawidłowo, gdyż wystąpiła określona w nim przesłanka w postaci niemożliwości dostarczenia przedmiotu kontraktacji na skutek okoliczności, za które żadna ze stron nie ponosi odpowiedzialności. Ustalenie przez Sąd rozmiarów tej niemożliwości w sposób

niezadowolający pozwanych nie stanowi naruszenia art. 622 § 1 k.c.

Z tych względów skarga kasacyjna podlegała oddaleniu jako pozbawiona uzasadnionych podstaw (art. 398¹⁴ k.p.c.).